

Становище

на дисертация на тема: „Социално-педагогически аспекти на самотата при деца от предучилищна и начална училищна възраст”

Професионално направление 1.2. Педагогика

Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика (Теория на възпитанието)

Докторант: Александра Ковачева

Дисертацията на Александра Ковачева е посветена на един сякаш незабелязван досега, но изключително важен аспект на психическото състояние на съвременното дете, а именно – преживяването на самота. Самият избор на темата за дисертационно изследване заслужава специална похвала, тъй като тя не е само оригинална и вече заявяваща основание за научни приноси, но и поставяща акцент на отражението върху детето на специфичен аспект на социално-педагогическите интеракции, детерминирани от съвременното развитие на обществените отношения.

Текстът на дисертацията е логически структуриран, започвайки от представяне на постановка на проблема, последван от четири глави, заключение, научни и приложни приноси, публикации, литература и приложения. Основателно, първа глава е посветена на особености на детското психосоциално развитие в предучилищна и начална училищна възраст, оказващи влияние върху детската самота, на същностното представяне на която е посветена втората глава. Александра Ковачева задълбочено и многообхватно разглежда аспектите на преживяването на самота в детска възраст, акцентирайки върху социално-педагогическите аспекти на проблема – и като детерминанти, и като фактори за възможна интервенция. Третата глава представя резултати от осъществено емпирично изследване с констатиращ характер, завършвайки с очертаване на профили на самотни деца. Естествен завършек на дисертацията е четвъртата глава, в която се представят социално-педагогически възможности за преодоляване на детската самота.

Дисертацията може да бъде представена като много добър образец на теоретично и емпирично изследване, отразяващ не само способностите на докторантката да анализира, синтезира, обобщава, извежда тенденции и др., но и нейното професионално-педагогическо отношение към работата си на изследовател. В синтезиран вид, могат да бъдат открити няколко основни положителни характеристики на дисертационния труд:

- На първо място – изборът на темата и центрирането ѝ върху личността на детето, спецификите на нейното формиране под влияние на комплекс от детерминанти и фактори в един частичен аспект. Тези специфики са много добре открити, описани, анализирани, коментирани, като навсякъде се усеща загрижеността (искрена, не формална) на изследователя за психическия комфорт на съвременното дете. Няма как да се очаква ефективност на педагогическото взаимодействие, ако не се отчита състоянието на детето, което участва в него (една педагогическа истина, която обаче не винаги се взема под внимание, в резултат от което се стига до педагогическа неефективност).
- Много добро познаване на литературата по проблема. Коректно отразяване на използваните източници. Видими умения за извеждане на значими аспекти на проблема от теоретична гледна точка и тяхното интерпретиране в контекста на темата на дисертацията.
- Много добро представяне на влиянията на статуса на съвременното семейство върху преживяването на самота от децата – както на структурно-функционално равнище, така и от гледна точка на съвременните особености на процеса на общуване в семейната среда.
- Много добро отчитане на особеностите на социалните взаимодействия и влияния в групата връстници (детска градина и училище) върху формирането на чувството за самота.
- Положително може да бъде оценен цялостният инструментариум на емпиричното изследване – достатъчно богат от гледна точка на изследователската методика, добре обоснована система от критерии и показатели, подходящо подбрана извадка изследвани лица, умело анализирани, систематизирани и обобщени резултати.
- Значим принос на дисертацията са разработените профили на самотното дете, които могат да бъдат използвани пряко в диагностична дейност в детската градина и училището, както и в разработването на стратегии с компенсаторен и корекционен

характер по отношение подобряване психическия статус на детето, преживяващо самота.

- Бих открила като важен принос с практико-приложен характер разработения Модел на педагогическа стратегия „Да общуваме с нашите деца”, който може да бъде в полза на всички субекти, работещи и взаимодействащи с деца.

Като цяло, приемам дефинираните от Александра Ковачева приноси на дисертационния труд. Смятам, че изписването им би спечелило, ако те бъдат окрупнени (в този вид са доста детайлизирани).

Въпрос към докторантката:

- Доминиращият емоционален тон на дисертацията е насочен към изтъкване на проблемността на самотата като личностно преживяване, което има неблагоприятно отражение върху съзнанието и поведението на детето. По време на защитата на дисертационния труд може ли все пак самотата да бъде коментирана и от друга гледна точка – като нужна, търсена, подходяща за детето (в какви случаи, при каква типология на детското развитие)?

Публикациите по темата на дисертационния труд са достатъчни като брой, отразяват съдържателно компоненти от дисертационното изследване, имат представителност на университетско, национално и международно равнище, в т.ч. в индексирано и реферирано списание (факт, който би трябвало да бъде специално изтъкнат).

Авторефератът отразява основните структурно-съдържателни компоненти на дисертационния труд.

Всичко, посочено дотук, ми дава достатъчно основания да подкрепя с убеденост присъждането на образователно – научната степен „доктор” на Александра Ковачева с изразено очакване за по-нататъшни успешни резултати от продължаване на изследователската ѝ професионално-педагогическа дейност.

19.02.2017 г.

Изготвил становището:

гр. София

/проф. дпн Сийка Чавдарова – Костова/